

ชื่อวิทยานิพนธ์	การพัฒนากระบวนการเรียนรู้เพื่อการจัดการมูลฝอยในโรงเรียนระดับ ประถมศึกษา : กรณีศึกษา โรงเรียนวัด โศกสมานคุณ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา
ผู้เขียน	นายพงศ์ภพ ขนานแก้ว
สาขาวิชา	สิ่งแวดล้อมศึกษา
ปีการศึกษา	2547

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาแนวทางการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ อันส่งผลให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในโรงเรียนเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการมูลฝอยในโรงเรียน และปริมาณมูลฝอยในโรงเรียนลดลง รวมทั้งศึกษาเงื่อนไข ปัจจัยที่สนับสนุน และเป็นอุปสรรคในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ เป็นการบูรณาการงานวิจัยร่วมกับ นางสาวไหมสุหรี อีสภาค นักศึกษา หลักสูตรสิ่งแวดล้อมศึกษา คณะการจัดการสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ซึ่งทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของครัวเรือนในการจัดการมูลฝอยโดยเริ่มต้นจากโรงเรียน : กรณีศึกษาโรงเรียนวัด โศกสมานคุณ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เพื่อให้การพัฒนากระบวนการเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการมูลฝอยเกิดความต่อเนื่อง และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยประกอบด้วย นักเรียนกลุ่มแกนนำชมรมผู้พิทักษ์ความสะอาด จำนวน 48 คน อาจารย์แกนนำ จำนวน 10 คน นักการภารโรง จำนวน 2 คน และผู้ประกอบการ จำนวน 1 คน โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการมีส่วนร่วม การสร้างความสัมพันธ์แนวราบ และประสบการณ์ตรง ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน 2546 – เดือนสิงหาคม 2547 มีการจัดกิจกรรมต่างๆ ได้แก่ (1) กิจกรรมการอบรมให้ความรู้เรื่องมูลฝอย โดยใช้กิจกรรมตามรอยมูลฝอย การหาองค์ประกอบมูลฝอย และการเฝ้าระวังมูลฝอย (2) กิจกรรมทัศนศึกษาดูงานการจัดการมูลฝอยเทศบาลเมืองบ้านพรุ และเทศบาลนครหาดใหญ่ (3) กิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการโดยใช้กระบวนการ AIC เพื่อร่วมกันวางแผนโครงการลดปริมาณมูลฝอยขึ้นใช้ในโรงเรียน (4) กิจกรรมทัศนศึกษาดูงานโครงการลดปริมาณมูลฝอยโรงเรียนเทศบาล 1 (ถนนนครนอก) อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา (5) กิจกรรมสรุปประเด็นการเรียนรู้ และ (6) กิจกรรมชมรมผู้พิทักษ์ความสะอาด รวบรวมข้อมูลโดยการสอบถาม การสังเกต และการสัมภาษณ์

ผลการศึกษาพบว่า การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ดังกล่าว สามารถเสริมสร้างการเรียนรู้แก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในโรงเรียน ทั้งในด้านความรู้ ความเข้าใจ ทักษะคิด และการปฏิบัติ อันนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการจัดการมูลฝอยที่เหมาะสมในโรงเรียน กลุ่มเป้าหมายมีความเห็นเชิงบวกต่อกิจกรรม และสามารถดำเนิน โครงการลดปริมาณมูลฝอยในโรงเรียนได้ระดับหนึ่ง รวมทั้งปริมาณมูลฝอยในโรงเรียนลดลง มีการปรับเปลี่ยนนโยบาย และรูปแบบการจัดการมูลฝอยในโรงเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การจัดการมูลฝอยรีไซเคิล รวมทั้งมีการเพิ่มเนื้อหาการเรียนการสอนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการมูลฝอย เงื่อนไข/ปัจจัยที่เอื้อต่อการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ครั้งนี้ ได้แก่ (1) นโยบายของโรงเรียน (2) การเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติ (3) ความสัมพันธ์แนวราบระหว่างผู้วิจัยกับผู้เรียน (4) ผู้เข้าร่วมกระบวนการเรียนรู้มาจากทุกกลุ่มสังคมในโรงเรียน (5) บรรยากาศการเรียนรู้ และ (6) ทุนงบประมาณ ส่วนเงื่อนไข/ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ครั้งนี้ ได้แก่ (1) ระบบโครงสร้างเชิงอำนาจของโรงเรียน (2) ระยะเวลาที่ไม่ต่อเนื่องในการดำเนินกิจกรรม และ (3) แรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรม

Thesis Title	The Development of a Learning Process for Solid Waste Management in a Primary School : A Case Study of Wad Khoke Samarnkuhn School, Amphoe Hat Yai, Changwat Songkhla.
Author	Mr. Pongpob Kanabkaew
Major Program	Environmental Education
Academic Year	2004

ABSTRACT

This action research aims to develop the learning process of all stakeholders in a primary school. The research enhanced knowledge of solid waste management among the stakeholders. The study focuses on factors and conditions facilitating and obstructing the learning process. This research was integrated with a research project of Ms. Maisuree Ispak, a student of the Master's Program of Environmental Education, Faculty of Environmental Management, Prince of Songkla University. In addition to beginning at the school as the starting point, her research emphasized on developing a learning process in solid waste management in Choke Saman and Rattana Uthis, two communities adjacent to the school. The target group included 48 students of the cleanliness protector club, ten teachers, two janitors, and one trader. The principles of the learning activities held from November 2003 – August 2004 comprised the participation, horizontal relationships, and direct experience through : 1) workshops on solid waste issues, 2) a study visit on solid waste management to Ban Phru and Hat Yai municipalities, 3) an AIC activity for solid waste reduction project, 4) a study visit of solid waste reduction management project at Municipal School 1 (Nakhon Nok Road), Muang district, Songkhla Province, 5) a summary of the learning activities and 6) the cleanliness protection club. Data collection methods included interview, participant observation, and focus group.

The development of the learning process increased the stakeholders' knowledge, understanding, attitudes and practices concerning solid waste management. The target group had positive attitudes towards the solid waste management activities. A decrease in the quantity of solid waste in the school was also evident. The factors and conditions facilitating the research

process are as follows: 1) the school director's policy, 2) learning-by-doing approach, 3) horizontal relationships between the researcher and the student, 4) the participant included all social groups in the school. The obstructions of the process comprise: 1) the school hieratical structure, 2) time discontinuity in the process, 3) a lack of sustainability of incentives for the students involvement.